

Сергей Копылов, Иван Боровец

**ПОРТРЕТ ИСТОРИКА НА ФОНЕ ОБЩЕСТВЕННЫХ ТРАНСФОРМАЦИЙ
(К 75-ЛЕТИЮ ИВАНА КАМЕНЦА)**

В статье характеризуется жизненный и профессиональный путь, научные достижения известного современного словацкого историка кандидата исторических наук профессора Ивана Каменца. Научная деятельность и социально-общественная активность юбиляра анализируется в тесной взаимосвязи с социально-политическими процессами в Словакии в период с 1940-х гг. до начала XXI ст.

Ключевые слова: историк, Словакия, общественно-политические процессы, Словацкое государство 1939-1945 гг., «еврейский вопрос», профессиональная историография, историософия.

Отримано: 04.03.2015

УДК 94(438+437):930.2«19/20»

Анна Олещук

(Кам'янець-Подільський)

**ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКІ ВІДНОСИНИ У НАУКОВИХ
ДОСЛІДЖЕННЯХ (90-ті РОКИ ХХ – ПОЧАТОК ХХІ ст.)**

У статті проаналізовано основні здобутки польської та української історіографії 90-х років ХХ – поч. ХХІ ст. у напрямку дослідження польсько-українських відносин.

Ключові слова: історіографія, європейська інтеграція, формування польсько-українських відносин.

Історія польсько-українських стосунків займає помітне місце в польській та українській історіографії. І не дивно, адже Польща і Україна упродовж свого існування завжди були поруч не тільки як сусіди, але і як країни, що мають спільні кордони, спільне минуле та перебувають, хоча й на різних етапах, у стадії розбудови національних держав.

Саме Польща у XVII-XVIII століттях мала досить великий вплив на розвиток освіти і науки в Україні. Як свідчить ретроспективний аналіз, через Польщу культура Заходу йшла в Україну, а далі поширювалась в Росію. Українцям є чому повчитись у польського народу, бо саме «поляки першими в Європі запровадили виборче право на найвищому рівні державного управління (тобто елекцію – обрання короля сеймом), прийняли першу в Європі конституцію країни (1791 р.), а потім упродовж 127 років боролися проти окупантів за національне визволення і відновлення державності»¹. Взаємні негативні й позитивні уявлення польсько-і українського суспільств змінювались відповідно до інтенсивності польсько-українських стосунків.

Відтак, у польсько-українській історіографії важливе місце займає минуле обох народів. З польсько-українськими стосунками пов'язані драматичні епізоди, суперечливі моменти.

Якщо польські історики вважають, що дослідження проблематики польсько-українських стосунків треба починати від козацьких повстань в Україні, оскільки саме ці повстання до цього часу є найбільш суперечливою історичною проблемою, то українські історики солідарні з думкою, що саме Польща зі своєю агресивною політикою щодо східних і північних сусідів уже від середини XIV ст. і принаймні до 40-50-х рр. XX ст. була головним чинником дестабілізації у Центрально-Східній Європі².

Так, український вчений Л. Хахула у своїй праці «Стереотипи польсько-українських відносин у польській пресі 90-х рр. XX – початку XXI ст.» вважає основними проблемами української історії, з якими пов'язані певні стереотипи польської свідомості, відносини Київської Русі та Польського королівства у X–XII ст., перебування українських етнічних територій у складі Польської корони та Речі Посполитої, українців і поляків у Австрійській (пізніше Австро-Угорській) та Російській імперіях, національне відродження українців XIX ст., польсько-українські конфлікти XX ст. (війна 1918-1920 рр., діяльність української національної меншини в міжвоєнній Польщі, військово-політичне протистояння на Холмщині та Волині у 1938-1947 рр., акція «Вісла» 1947 р. та ін.)³. Перешкоду на шляху до повного примирення та широкого порозуміння обох народів, що гальмує здійснюване на найвищому державному рівні налагодження польсько-українських зв'язків, становить психологічний бар'єр у вигляді синдрому упередженості, негативних стереотипів, а то й проявів ворожості, породжених драматичними подіями минулого. Понад тисячолітня історія польсько-українських взаємин охоплює як позитивні їх прояви, так і трагічні сторінки. На жаль, в історичній пам'яті обох народів найміцніше закарбувалися драматичні події останньої світової війни та повоєнних років, причини яких сягають XX століття, часу зародження сучасних націоналістичних ідеологій. На сьогоднішній час з обох сторін необхідно докласти чимало зусиль, щоб і українці, і поляки зуміли перебороти ці стереотипи та без емоцій об'єктивно оцінили спільну історію: «Історію не можна повернути назад, але можна про неї сказати правду»⁴.

У різні періоди історії стереотипи стосовно польсько-українських відносин зароджувалися, змінювалися й зникали. Схожий процес відбувався на початку 90-х років XX ст., після здобуття Україною незалежності та перемоги демократії у Польщі. Обидва народи почали по-новому дивитися на спільну історію, сьогодення та майбутнє. Через запальні дискусії, суперечки, спроби діалогу була відкрита можливість до перегляду болючих сюжетів історії польсько-українських відносин⁵.

Історичну літературу з проблеми польсько-українських відносин у нових геополітичних умовах, можна поділити на дві групи. Перша група – це теоретичні роботи істориків і політологів загального характеру, в яких проблеми польсько-українських відносин згадуються лише побіжно. До цієї групи можна віднести праці з проблем польської і української політики, зовнішньополітичних зв'язків,

наукові розвідки, в яких досліджуються питання євроінтеграції, політичної та економічної трансформації України і Польщі, проблеми геополітичної орієнтації обох держав в умовах розширення ЄС і НАТО, участі України та Польщі в цих процесах⁶. Серед праць, які стосуються проблем міжнародних відносин сучасного періоду, варто відзначити колективну роботу українських дослідників «Міжнародні відносини та зовнішня політика 1980–2000 рр.»⁷. Значна увага в ній приділяється зовнішній політиці незалежної України. Її автори торкаються розвитку відносин України з державами Центральної та Східної Європи, які називають «містком між Україною та Заходом», а стосунки з Польщею визнають зразковими.

В останні роки з'явилася низка досліджень про місце та діяльність України в новій системі міжнародних відносин. Ці роботи мають комплексний характер, в яких поряд з оцінкою зміни міжнародної ситуації розробляються сценарії відносин України зі світовими та регіональними державами та Польщею зокрема. Поряд з цим, вони висвітлюють і деякі аспекти розвитку польсько-українських відносин в нових геополітичних умовах. Тут варто відзначити монографію С. Лотоцького і С. Трохимчука⁸, працю авторського колективу київських науковців під загальною редакцією С. Віднянського⁹, дослідження О. Івченка¹⁰. Остання присвячена проблемам участі України у світовій системі міжнародних відносин у другій половині ХХ ст. У дослідженні відтворюється картина перспектив розвитку України наприкінці ХХ ст. – на початку ХХІ ст.

Проблеми політичної й соціально-економічної трансформації Польщі і України вивчали такі українські науковці, як В. Дем'янець¹¹, В. Струтинський¹², Г. Зеленько¹³. Також варто відзначити монографію Г. Зеленько «Навздогінна модернізація: досвід Польщі та України»¹⁴. У цій праці окремий розділ дослідниця присвятила розвитку польсько-українського партнерства у політичній сфері. Вагомою є робота львівських істориків А. Зашкільняка і М. Крикуна «Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів»¹⁵, в якій на основі багатьох нових джерел та інтерпретаційних здобутків світової наукової літератури подається історія розвитку Польщі від найдавніших часів до сьогодення.

Другу групу літератури з досліджуваної проблеми становлять праці, предметом вивчення яких є власне розвиток польсько-українських відносин сучасного періоду. Вони висвітлюють політичні, економічні, культурні аспекти українсько-польського співробітництва.

В українській історіографії одним з перших дисертаційних досліджень польсько-українських відносин 1990-х рр. є кандидатська робота одеського автора Д. Горуна¹⁶. У ній історія польсько-українських відносин розглядається у трьох аспектах і, відповідно, у трьох розділах: двостороннє політичне співробітництво; економічні відносини та співпраця в євро регіонах; культурні взаємини. Дисертація Д. Горуна, в цілому, чітко структурована, містить багато фактів. Проте актуальність та насиченість відносин 1990-х рр. між Польщею та Україною вимагає зосеред-

ження уваги на найпріоритетніших сферах контактів, потребує більш повного висвітлення, аналізу політичного та економічного компонентів у взаємодії.

Еволюцію польських-українських взаємин з 1990 р. до 1995 р. й деякі аспекти політичного й економічного співробітництва України та Польщі розкривають також у спільній праці В. Глібов та Д. Горун¹⁷.

Заслуговує також уваги дослідження польської вченої Т. Зарецької, президента «Центру українсько-польських студій», у якому розкривається політичний аспект польсько-українських взаємовідносин упродовж 1991-2001 рр. Дослідниця аналізує основні здобутки у розвитку польсько-українських політичних відносин за десять років незалежності України. На її думку, партнерство Польщі з Україною сьогодні є важливим геополітичним чинником зовнішньої політики України. Вона стверджує, що концепція майбутніх польсько-українських міждержавних стосунків формувалася під впливом думок великих постатей сучасності: видавця, літератора, журналіста і політичного діяча Польщі Є. Гедройця та американського політолога, соціолога і державного діяча З. Бжезинського¹⁸.

Питання польсько-українських взаємин розглянув у своїй монографії Анджей Станіслав Кресло. На його думку, на початку 1990-х рр. польську періодику мало цікавили українські справи. Серед поляків існувало переконання, що криза в Радянському Союзі тимчасова і з часом мине. На СРСР звертали увагу, а в Україні у 1989–1990 рр., «здавалося, бракувало значних подій»¹⁹. Лише після 1991 р. інтерес до України значно зріс. Політичні та економічні кризи в Україні активно обговорювалися на шпальтах польської преси²⁰. У цілому, книга А. Кресло загалом об'єктивно розкриває проблему місця польсько-українських відносин у польській пресі кінця ХХ – початку ХХІ століття. Багатолітня спільна історія Польщі та України виступає на її сторінках своєрідним сприятливим полем до перегляду взаємних упереджень та до створення нових світоглядних форм співпраці. Слід погодитися із авторською думкою про те, що у польсько-українських відносинах розпочався процес руйнації старих стереотипів (у своїй більшості негативних) та творення нових образів взаємного сприйняття.

Слід відзначити й статтю Т. Герасимчук²¹, в якій розглядаються основні тенденції формування і реалізації стратегічного партнерства Польщі та України. Аналізуючи цей процес, авторка у розвитку польсько-українських відносин виділяє декілька етапів, показує існуючі в Польщі й Україні основні міждержавні механізми стратегічної співпраці. Проблеми формування та розвитку польсько-українських відносин, пошуку свого місця обох держав в нових геополітичних координатах та значення поглиблення двосторонньої співпраці між нашими державами розглядає у своїх розвідках С. Стоєцький²². Простежуючи ідейно-політичні передумови становлення двосторонніх відносин у сучасну добу, роль незалежної України в історії польської політичної думки ХХ століття, дослідник наголошує на тому, що важливим чинни-

ком у цьому непростому процесі є визнання польською політичною й інтелектуальною елітою незалежної Української держави. Спільна стаття Д. Васильєва і Л. Чекаленко²³ висвітлює польсько-українські взаємини сучасності за традиційною схемою, вирізняючи політичні, економічні й культурні аспекти. Ця праця має деякий узагальнюючий характер, і автори вивчають стосунки обох держав з міжнародними політичними та економічними інститутами, ними запропоновані також певні хронологічні етапи існуючих на сьогодні відносин між Україною і Польщею.

Нові тенденції взаємин України та Польщі на початку XXI ст. продовжила досліджувати Л. Чекаленко у своїй науковій розвідці «Україна – Польща: нові тенденції взаємин»²⁴. Вона вважає, що об'єктивна реальність вимагає від двох держав тісної взаємодії, що гарантуватиме їм безпеку, поглиблення політичного діалогу, розширення торгівлі з підтримкою регіонального інтеграційного процесу.

Слід також відзначити дослідження О. Павлюка²⁵, який розглядає розвиток польсько-українських стосунків у трьох сферах: політичній, економічній, культурній. Основна увага зосереджується на аналізі політичних та економічних стосунків у контексті безпеки регіону ЦСЄ. Вивченням впливу політики західних країн на розвиток польсько-українських стосунків також займались В. Моцок²⁶ та О. Митрофанова²⁷. В. Моцок, розглядаючи роль Заходу в розвитку польсько-українських відносин у політичній площині, виділяє два періоди. Перший охоплює початок і середину 90-х рр. XX ст., упродовж якого зовнішньополітична діяльність впливових західних країн, на думку автора, негативно позначилась на динаміці та інтенсивності польсько-українського діалогу. У другому ж періоді, що розпочався з середини 1990-х рр., відбуваються якісні зміни у розвитку всього спектра відносин як між Україною та західним світом, так і в польсько-українському діалозі. Якщо В. Моцок, розглядаючи вплив Заходу на розвиток цих відносин, говорить про вплив найбільш вагомих західних країн, таких як Англія, Франція, Німеччина і США, то О. Митрофанова виокремлює лише французький підхід до становища України та Польщі на європейському стратегічному просторі. Проте обидва автори висловлюють думку, що невизначений зовнішньополітичний курс Києва на початку 90-х рр. та наявність ядерної зброї на її території сприяли прохолодній позиції Заходу щодо України, а обраний Польщею зовнішньополітичний курс на інтеграцію до НАТО та ЄС змушував представників Варшави узгоджувати свою зовнішню політику, в тому числі і на східному напрямку, з позицією впливових країн Заходу.

Значний інтерес у контексті досліджуваної теми становлять праці польських дослідників, які розкривають основні особливості формування зовнішньополітичної стратегії Польщі в умовах розпаду соціалістичної співдружності. Предметом дослідження таких робіт є зовнішньополітична діяльність Республіки Польща в нових геополітичних умовах, поряд з цим вони містять значну кількість інформації щодо формування польсько-українських відносин.

Серед таких досліджень варто відзначити роботи В. Малендовського²⁸, де автор розкриває основні цілі, стратегію та напрямки зовнішньополітичної діяльності Польщі, порушуючи і деякі аспекти польської політики щодо України.

Дослідженню проблеми вибору зовнішньополітичного курсу Польщі, в тому числі і на східному напрямку, присвячена наукова розвідка польського політика, історика, колишнього міністра іноземних справ Польщі Б. Геремека²⁹. Відносини з Україною бачаться такими, що мають ключове стратегічне значення для безпеки Польщі та стабільності регіону ЦСЄ, сприяють зміцненню європейської безпеки³⁰. Основні завдання польської політики щодо України полягають в поглибленні «стратегічного партнерства» як одного з пріоритетних напрямків зовнішньої політики, підтримці зближення з європейськими структурами, привернення якнайбільшої уваги США та ЄС до утвердження України в її європейському виборі, прямій підтримці процесів трансформації та внутрішніх реформ. Для створення «найкращого клімату польсько-українських взаємин» виокремлюється завдання подолання тяжкої спадщини минулого.

Викликають інтерес також й інші роботи польських авторів, які торкаються питання зовнішньополітичної стратегії Польщі. Зокрема, Я. Стефанович³¹ підкреслює прагнення Польщі до інтеграції з головними політичними та економічними структурами Заходу. Інший польський автор Я. Браткевич³² теж поділяє таку думку, але відзначає важливість існування незалежної України в справі формування східного вектора зовнішньої політики Польщі. Основною особливістю усіх згаданих вище наукових досліджень є те, що їх автори однозначно позитивно оцінюють курс польського керівництва на повну інтеграцію до НАТО та ЄС як головний пріоритет зовнішньої політики Польщі після 1989 р. Варто відзначити дослідження Т.А. Ольшанського³³, в яких міститься глибокий аналіз і добре систематизований виклад фактів, проте відчувається деяка скептичність поглядів на українську риторичку «стратегічного партнерства», супроводжувана твердженням, що Київ просто здобживає нею, в т. ч. й у відносинах з Польщею, тоді як насправді ця формула не означає нічого більшого, ніж «сусідське партнерство».

Цікавими є праці польських авторів, які порушують деякі питання польсько-українських стосунків у контексті міжнародних відносин держав ЦСЄ. Варто відзначити дослідження Є. Козакевича³⁴, де розглядаються основні напрями зовнішньої політики держав Центрально-Східної Європи та вплив на них позиції Заходу та Росії. Автор підтверджує тезу про значний російський вплив на політику України стосовно Європи. Позицію України стосовно Польщі характеризує як бажаного регіонального співідера, як зразок демократичних, політичних і ринкових реформ та політичного мосту між Україною й Заходом.

Перше монографічне дослідження з історії польсько-українських відносин сучасного періоду, було видане у 1994 р. в Польщі авторами В. Гіллом та Н. Гіллом³⁵. Ця праця присвячена стосункам

Польщі та України у 1989-1993 рр. Тут систематизовано значний обсяг фактичного матеріалу з польсько-українських взаємин, чітко виділені чотири аспекти: політичний, економічний, культурний, питання національних меншин. Проте це дослідження охоплює невеликий період у розвитку польсько-українських взаємин, а постійна активізація відносин вимагає глибшого дослідження. Варто наголосити на наявності незначної кількості аналітичних прогнозів на розвиток майбутніх відносин.

Важливим явищем польської історіографії у дослідженні розвитку польсько-українських взаємовідносин сучасного періоду, стала монографія Б. Сурмач³⁶, яка вийшла в 2002 р. в Любліні. Дослідниця розкриває політичний аспект співпраці Польщі та України і дає власну періодизацію розвитку польсько-українських відносин. Вона виділяє в польсько-українських відносинах 1992-2000 рр. три періоди: 1992 – перша половина 1993 рр. (характерний творенням інституційних основ співпраці), друга половина 1993 – 1995 рр. (позначений значним зниженням динаміки взаємних контактів) і 1996-2000 рр. (зростання кількості зустрічей державних діячів). Проте в дослідженні основна увага зосереджена на розвитку відносин в першій половині 90-х рр. XX століття та приділяється менше уваги подіям кінця 1990-х рр.

Польська історична, політична, публіцистична думка про польсько-українські стосунки йшла у XX ст. складним шляхом усвідомлення того, що на українських землях українці мають право боротися за державність. Але фактом є те, що в польській історіографії польсько-українських стосунків виокремлюють кілька напрямів: традиціоналістський, «ревізійністський», сповідуваний групою польських істориків – українців за походженням і позанауковий напрям, де беруть гору не наукові критерії, а політичні міркування. Проаналізувавши їх, можна зробити висновок, що між «традиціоналістами» і «ревізійністами» в міру встановлення нових фактів відбувається певне зближення поглядів. Історики українського походження теж активно працюють над об'єктивним дослідженням суперечливого минулого.

Українська історіографія польсько-українських стосунків бере свій початок у 90-і рр. XX ст., після проголошення незалежності. Проблеми польсько-українських стосунків розглядалися тоді на сторінках преси. Спостерігається певна різниця у поглядах між висвітленням цієї проблеми у львівській і київській (російськомовній) пресі, але можна визначити загальну тенденцію – львівські (чи загалом із Західної України) і київські історики та публіцисти дотримуються проєвропейської, а отже і пропольської орієнтації, навіть найбільш дражливі і суперечливі проблеми польсько-українських стосунків вони інтерпретують толерантно.

Усе ж в українській історіографії дана проблема вивчена недостатньо. Недоліком більшості досліджень є переважно інформаційний характер. Позитивним у розвитку як вітчизняної, так і зарубіжної історіографії є те, що на сьогоднішній день накопичено достатню кількість матеріалу з даної проблеми, на основі чого робиться спроба

реконструювати події кількарічної давності, встановлюються чинники, які сприяли формуванню нової моделі польсько-українських відносин, основні етапи їх розвитку та загальні закономірності. Таким чином, історія польсько-українських відносин кінця ХХ – початку ХХІ ст. ще не вивчена польськими та українськими істориками настільки, наскільки вона є актуальною.

Примітки:

1. Кочубей Т. Україна і Польща у форматі освітніх проблем / Т. Кочубей // Пам'ять століть. – №5. – 2006. – С.32-35.
2. Кресло А.С. Польсько-українські стосунки й образ України у польській пресі (1991-2003) : монографія / А.С. Кресло. – Львів : ЛНУ ім. Франка, 2005. – 128 с.
3. Чекаленко Л. Україна – Польща: нові тенденції взаємин / Л. Чекаленко // Україна – Польща: історія і сучасність. – К., 2003. – Ч.ІІ. – С.51-59.
4. Волинь: дві пам'яті : пер. з пол. / упорядник М. Войцеховський. – Київ-Варшава : Дух і Літера, Об'єднання українців у Польщі, 2009. – С.304.
5. Чекаленко Л. Україна – Польща: нові тенденції взаємин / Л. Чекаленко // Україна – Польща: історія і сучасність. – К., 2003. – Ч.ІІ. – С.51-59.
6. Kozakiewicz J. Ukraina / J. Kozakiewicz // Europa Srodkowo-Wschodnia. – Warszawa : Instytut Studiów Politycznych PAN. – 1999. – Rocznik VI. – S.353-367.
7. Моцок В. Вплив політики західних країн на розвиток українсько-польських взаємовідносин у 90-х роках ХХ століття / В. Моцок // Людина і політика. – 2001. – №5. – С.26-34.
8. Лотоцький С. Україна в світовому геополітичному просторі / С. Лотоцький, С. Трохимчук // 36. наук. пр. – Львів : Львівський нац. ун-т ім. Івана Франка, 2002. – 192 с.
9. Зовнішня політика України в умовах глобалізації : анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991-2003 рр.) / відп. ред. С.В. Віднянський – К. : Генеза, 2004.– 616 с.
10. Івченко О. Україна в системі міжнародних відносин: історія, ретроспектива та сучасний стан : монографія / О. Івченко. – К. : РІЦУАННП, 1997. – 688 с.
11. Дем'янець В. Політична та соціально-економічна трансформація в Польщі у 90-х роках / В. Дем'янець // Людина і політика. – 2000. – №4. – С.30-37.
12. Струтинський В. Україна і Польща на шляхах парламентаризму / В. Струтинський // Віче. – 1998. – №9. – С.115-128.
13. Зеленько Г. Україна – Польща: політико-владні структури в умовах модернізації / Г. Зеленько // Людина і політика. – 2000. – №2. – С.28-34.
14. Зеленько Г. «Невздогодінна модернізація»: досвід Польщі та України : монографія / Г. Зеленько. – К. : Критика, 2003. – 216 с.
15. Зашкільняк А. Історія Польщі. Від найдавніших часів до наших днів : монографія / А. Зашкільняк, М. Крикун. – Львів : Львівський нац. ун-т ім. Івана Франка, 2002. – 752 с.
16. Горун Д.О. Українсько-польські відносини (1991-1997) : рукопис.
17. Глібов В. Українсько-польські взаємини в пострадянський період. Деякі аспекти політичного і економічного співробітництва / В. Глібов, Д. Горун // Політика і час. – 1997. – №5-6. – С.15-21.
18. Зарецька Т. Українсько-польські політичні відносини (1991–2001 рр.) / Т. Зарецька // Україна і Польща – стратегічне партнерство. Історія. Сьогодення. Майбутнє. – К. : Вид-во Українського фітосоціологічного центру, 2002. – Ч.ІІ. – С.7-12.

19. Кресло А.С. Еволюція польської й української політичної і публіцистичної думки у сфері польсько-українських стосунків / А.С. Кресло // Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика. – Вип.31. – 2007. – С.194-208; Кресло А.С. Польсько-українські стосунки й образ України у польській пресі (1991-2003) : монографія / А.С. Кресло. – Львів : АНУ ім. Франка, 2005. – 128 с.
20. Герасимчук Т. Україна – Польща: стратегічне партнерство / Т. Герасимчук // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія. – Вип.5. – Тернопіль : ТДПУ, 2002. – С.168-174.
21. Там само.
22. Стоєцький С. Незалежна Україна в історії політичної думки ХХ століття: ідейно-політичні передумови становлення двосторонніх відносин в сучасну добу / С. Стоєцький // Україна – Польща: історія і сучасність. – К., 2003. – Ч.ІІ. – С.33-48; Його ж. Україна і Польща в сучасних геополітичних координатах: проблема стратегічного вибору і асиметрії партнерства // Україна і Польща – стратегічне партнерство. Історія. Сьогодення. Майбутнє. – К. : Вид-во Українського фітосоціологічного центру, 2002. – Ч.ІІ – С.76-79.
23. Васильєв Д. Українсько-польські відносини наприкінці ХХ століття / Д. Васильєв, А. Чекаленко // Нова політика. – 1998. – №4. – С.13-17.
24. Чекаленко Л. Україна – Польща: нові тенденції взаємин / Л. Чекаленко // Україна – Польща: історія і сучасність. – К., 2003. – Ч.ІІ. – С.51-59.
25. Pavliuk O. Ukrainian-Polish relations: a pillar of regional stability? / O. Pavliuk / Chaillot Paper 26. The effects of enlargement on bilateral relations in Central and Eastern Europe.– Paris: Institute for Security Studies of Western European Union, 1997. – P.43-62.
26. Моцок В. Вплив політики західних країн на розвиток українсько-польських взаємовідносин у 90-х роках ХХ століття / В. Моцок // Людина і політика. – 2001. – №5. – С.26-34.
27. Митрофанов О. Французький підхід до українського і польського чинників у європейському стратегічному просторі / О. Митрофанов // Роль Паризької «Культури» в становленні українсько-польського взаєморозуміння. – К., 2002. – С.80-86.
28. Malendowski W. Nowe uwarunkowania i cele polityki zagranicznej Polski po 1989 roku / W. Malendowski // Polska i jej sąsiedzi w latach dziewięćdziesiątych. Polityczne i ekonomiczne aspekty współpracy i integracji, red. W. Łomiński, M. Stolarczyk. – Katowice, 1998. – S.147-154; Malendowski W. Polityka bezpieczeństwa RP. Uwarunkowania, strategia, kierunki, działania / W. Malendowski. – Poznań, 1998. – 187 s.
29. Геремек Б. Основні напрямки зовнішньої політики Польщі / Б. Геремек // Політична думка. – 1998. – №1. – С.62-75.
30. Лотоцький С. Україна в світовому геополітичному просторі / С. Лотоцький, С. Трохимчук // Зб. наук. пр. – Львів : Львівський нац. ун-т ім. Івана Франка, 2002. – 192 с.
31. Stefanowicz J. Central Europe between Germany and Russia. A view from Poland / J. Stefanowicz J. // Security Dialogue. – 1995. – Vol.26. – №1. – P.55-64; Його ж. Rzeczpospolity pole bezpieczeństwa. – Warszawa : Adam Marszałek, 1993. – 198 s.
32. Bratkiewicz J. Polska koncepcja zjednoczenia Europy na szczeblu regionalnym i subregionalnym / J. Bratkiewicz // Polska i Ukraina w nowej Europie : materiały polsko-ukraińskiej konferencji naukowej (Warszawa, 16-17 listopada 1992 r.). – Warszawa : Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, 1993. – S.19-24; Його ж. Strategiczne znaczenie

- Ukrainy. Między polityką a strategią. Polska w środowisku międzynarodowym / Praca zbiorowa pod red. Kuzniara R.1. – Warszawa : Fundacja Studiów Międzynarodowych, 1994. – S.140-146.
33. Olszański T. Przyszłość stosunków polsko-ukraińskich między Lwowem a Donieckiem (uwagi polemiczne) / T. Olszański // Ukraina a Polska – partnerstwo strategiczne. Historia.Czas teraźniejszy. Przyszłość. – K., 2002. – Część druga. – S.53-58; Йоро ж. Українська політика bezpieczeństwa a NATO // Biuletyn Ukraiński. – 1996. – №5(29). – S.30-44.
34. Kozakiewicz J. Państwa Europy Środkowo-Wschodniej i Ukraina / J. Kozakiewicz // Europa Środkowo-Wschodnia. – Warszawa : Instytut Studiów Politycznych PAN. – 1999. – Roczник VI. – S.205-225; Йоро ж. Ukraina // Europa Środkowo-Wschodnia. – Warszawa : Instytut Studiów Politycznych PAN. – 1999. – Roczник VI. – S.353-367.
35. Gill W. Stosunki Polski z Ukrainą w latach 1989-1993 / W. Gill, N. Gill. – Poznań-Toruń, 1994. – 123 s.
36. Surmacz B. Współczesne stosunki polsko-ukraińskie. Politologiczna analiza traktatu o dobrym sąsiedztwie / B. Surmacz. – Lublin : W-wo Unswersytenu Marii Curi-Skłodowskiej, 2002. – 267 s.

Anna Oleshchuk

POLISH-UKRAINIAN RELATIONS IN THE SCIENTIFIC RESEARCH (90TH OF XXTH – THE BEGINNING OF XXIST CENTURIES)

The author of the article analyzes the main achievements of Polish and Ukrainian historiography in the 90th XXth – at the beginning of the XXIst centuries in the direction of the study of Polish-Ukrainian relations.

Key words: historiography, European integration, formation of the Polish-Ukrainian relations.

Анна Олещук

ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКІ ВІДНОШЕННЯ В НАУЧНИХ ІССЛЕДОВАНИЯХ (90-е ГОДИ XX – НАЧАЛО XXI вв.)

В статті проаналізовані основні досягнення польської і української історіографії 90-х років XX – початку XXI вв. в напрямленні дослідження польсько-українських відношень.

Ключевые слова: історіографія, європейська інтеграція, формування польсько-українських відношень.

Отримано: 17.10.2014.

УДК 930.2:94(477.43)»1711»

о. Юрій Мицик
(Київ)

ВІДОМОСТІ З КАМ'ЯНЦЯ-ПОДІЛЬСЬКОГО 1711 р.

Публікується архівний матеріал: уривки з рукописної газети та трьох листів з архіву Радзівілів, у якому висвітлюється ситуація на Поділлі у 1710-1711 рр.

Ключові слова: Кам'янець, Поділля, козаки, турки, татари.

У найбільшому польському зібранні давніх джерел (до XIX ст.) – Архіві Головному Актів Давніх (АГАД) у Варшаві часто зустрічаються цілі збірники («сільварерум», «місцеланеа»), в яких